

**TALIBI
TALÉBAJO
str. 4**

**STRAŽA
str. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 14. junija 2001 * Leto XI, št. 12

Predsednik Mádl prvič v Sloveniji

31. maja in 1. junija se je mudil na prvem uradnem obisku v Sloveniji predsednik R Madžarske Ferenc Mádl. Madžarski predsednik je obiskal Slovenijo na povabilo predsednika Milana Kučana. Na dvodnevem obisku se je sestal tudi s premierjem Janezom Drnovškom, s predstavniki slovenske opozicije ter s predstavniki madžarske skupnosti v Sloveniji. Drugi dan svojega bivanja v Sloveniji je obiskal tudi Luko Koper. Do obiska je prišlo v obdobju, ko Madžarska slavi 1000-letnico državnosti, Slovenija pa 10. obletnico samostojnosti.

Predsednika sta govorila o vseh področjih sodelovanja, vključno z gospodarskim. Obe državi si prizadevata za članstvo v EU. Državi imata skupni cilj, da sodelujeta na politvah v Evropski parlament leta 2004 že kot članici EU. Kot je napovedal Ferenc Mádl, bo Madžarska na vstop v EU pripravljena do leta 2002, pričakuje pa tudi, da bo na širitev pripravljena tudi EU sama. Obe državi želita, da bi z včlanitvijo novih članic v EU prišlo do

dokončne odprave posledic nekdanjih blokovskih, političnih, ideoloških, gospodarskih in socialnih delitev v Evropi, je poudaril slovenski predsednik Milan Kučan. Madžarska, ki je od leta 1999 članica zveze NATO, podpira širitev severoatlantskega zavezništva na svoje sosednje države.

Državi povezujeta tudi slovenska manjšina na Madžarskem in madžarska v Sloveniji, ki sta po besedah predsednikov „most med obema narodoma“. Pred-

sednik Mádl je sicer priznal, da obstajajo manjši problemi, vendar ti ne spreminjajo skupne ugotovitve, da je manjšinska politika dobra in sledi standardom EU. Državi sta že leta 1992 sklenili poseben meddržavni sporazum, s katerim sta seavezali k zaščiti in varstvu obeh manjšin. Na majski seji madžarsko-slovenske manjšinske komisije v Monoštru je madžarska stran opozorila, da Slovenija še ni uredila statusa muzeja in knjižnice za potrebe ma-

džarske manjšine. (Pred Mádlom obiskom je potekala v slovenskem parlamentu večurna razprava o položaju osrednje knjižnice za pripadnike madžarske manjšine.) Slovenska stran je na zasedanju opozorila, da je za Radio Monošter Madžarska zagotovila le del denarja za opremo, za delovanje radia pa do zdaj ni namenila nobenih sredstev.

Tudi na srečanju s predsednikom vlade Janezom Drnovškom je bilo govor o manjšinah. Premier

novšek je opozoril na dejstvo, da se manjšini obeh držav nahajata na manj razvitem območju in poudaril potrebo po prizadevanjih za izboljšanje ekonomskega položaja v celotni obmejni regiji.

Predsednik Mádl je med uradnim obiskom v Sloveniji obiskal tudi Luko Koper, kjer mu je predsednik uprave Bruno Korelič predstavil ambicije in cilje razvoja luških storitev na madžarskem trgu in možnosti izrabe neposredne železniške povezave Slovenije in Madžarske. Madžarska je za Luko Koper druga najpomembnejša partnerica, preko nje izvažajo predvsem žitarice, blago široke potrošnje v za bojniki in v zadnjem času tudi živino. Prek Kopra poteka tudi madžarski uvoz soje, avtomobilov in sadja.

Predsednik Mádl je v Koprju dejal, da bo domačim predstavnikom gospodarstva in politike posredoval, da je v Sloveniji in Luki Koper veliko možnosti za sodelovanje in da bo gospodarstvenike še bolj spodbudil k sodelovanju.

M. Sukič

Balta in Vijolični dim

Nej tak dolgo nazaj so v Murški Soboti notrapokazali dve nauki knjigi, steri je vodo Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc. Kak je pravo Franci Just, profesor slovenščine, te cajt je vodo najbolje naklonjeni (nem kedvez) kulturi pa nej knjigam. Zatok so oni radi, ka leko v taum leti vodojši štiri knjige, dve sta že voprišli, dve pa načrtujejo do konca leta.

Pesniška zbirka z naslovom **Balta** je sedma pesniška zbirka **Milana Vincetića**, steroga naši bralci bole poznajo kak prozaista. Njegve pripovedi so leko šteli v knjigaj Srebrni breg pa Šift v idini.

Najnovejši roman **Ernesta Ružiča Vijolični dim** je tretji tau trilogije, stera je povezana z Madžarskov. (Delibab, Erd, Vijolični dim).

Po predstavitvi sam se pogučavala z obema avtoroma.

• *Zakoj je naslov tvoje najnovejše pesniške zbirke Balta? Si zna, ka pomejni ta reč?* - sam pitala **Milana Vincetića**.

»Ges sam sploy nej znau. Šteu sam nikšo staro, indašnje pesem, sam notri najšo ime Balta, te sam šeu v slovar pogledat, pa te sam vido, ka pomejni sekira.«

• *Zakoj ranč sekira?*

»Ne vej. Meni se je tau tak lepau čulo. Sekira je orožje (fegyver), stero je leko orožje in orodje (szerszám). S sekirov si delamo drva pa se leko tudi branimo. Sekira je leko tudi simbol.«

• *Zakoj je tau najbolja Milanova zbirka, kak smo čuli na predstavitvi?*

»Mislim, da sam v tej zbirki dau vse od sebé, sam rejsan čuto vsakšo pesem, djau sam notri dosta Prekmurja, sebé, ženske, lubezni pa vsefelé.«

• *Kak se pesmi rodijo? Nika ti samo tak na pamet pride, ena reč, ena vrstica...*

»Nika mi na pamet pride ali mam kakšno čutenje, pa te si moram dolasesti pa vse napisati. Ponavadi mi na pa-

dem pesmi plus dve. Petdesetna mi je nikak zacumprana številka, numara. Štiri leja sam piso tau zbirko. Tak je, eni pišemo duže, eni nej. Ge tak mam, ka mi na vsakše štiri-pet lejt vopride ena knjiga.«

Predstavitve pesniške zbirke **Balta** in romana **Vijolični dim**; urednika **Štefan Kardoš** in **Feri Lainšček**, pisatelj **Ernest Ružič**, voditeljica predstavitve, **Norma Bale**, pesnik **Milan Vincetić** in **Marjan Maučec**, ki je interpretiral pesmi in prozna odlomka. (Foto L. Klar)

met pride samo ena beseda, ena vrstica pa ges te tau napišem do konca. »

• *Tak včasini napišeš pesen ali go dugo „piliš“?*

»Dugo-dugo pilim. Tau je tak kak če bi delal kip (szobor). Vzemem eno volko drejvo,

en volki rast pa iz tistoga narediš enoga maloga jezuska. Tisto moraš fanj gladiti, piliti, ka rejsan pravo dušo notra najdeš. Tak je tudi s pesmimi.

V tauj zbirki mam – kak vsepovedik – sedemkrat se-

• *Pravo si, ka je tau nikši vrh (csúcs) tvojoga ustvarjanja. Rejsan tak misliš, ka si ozrejšo?*

»Ges mislim, ka je vrh. Zdaj sam že tudi v zrejlj moškij lejtaj. Tau pravijo tudi ženske.«

Poezija je intimno delo. Če mo šteli Vincetićove pesmi, leko ka nam nika čisto drugo na pamet pride, kak nje-mi, gda ji je piso. Dapa rač tau je najlepše pri pesmaj.

Na predstavitvi je Ernest Ružič emo lilasti kravalli, lilasti baršan zvezanoga.

»Za gnešnji den sam si ga direktno gordjau, ka je naslov moje knjige **Vijolični dim** ali pa **Lilasti dim**.« - je pravo Ernest.

• *Napiso si trilogijo, stera se je začnla s pesniško zbirko Delibab, drugi tau je biu roman Erd, zdaj je pa pred nami roman Vijolični dim. Vse tri knjige so nikak navezane na Madžarsko, na pusto Hortobágy, na va-*

raša Erd pa Debrecen. Ali si tau samo tak vónajšo ali si pa rejsan vsepovedik ojdó?

»Eno je tau, ka sam rejsan ojdó po tej varašaj, drugo so pa pesmi pa romana. Tomi se pravi pisateljska pesniška intuicija. Tau malo ma skupnoga s pravim življenjom. Dosta je takši pisatelov, ka svoja dela, svojih junakov (hóseiket) ne postavlejo v tisti kraj, v sterom življejo. Tak kak ništerni pisatelji, ka pišejo zgodovinske romane, steri so tudi nej mišleni, ka bi samo dojspsali zgodovino (történelmet), liki ščejo povedati, pokazati tisto, ka je najbolje aktualno tistoga časa, v sterom roman nastaja, v sterom se piše.

Tisti, steri postavlemo svoje zgodbe (történet), svoje junake nekam vkraj od domačoga kraja, tisti tudi telko ne mislimo na Debrecen ali Erd, dosta bola mislimo na svoja okolja, gde živimo pa delamo.«

• *V tej najnovejši knjigi sta dve zgodbi.*

»Dvej sporedni (párhuzamos) zgodbi. Ena je zgodba debrecenskoga univerzitetnoga profesorja madžarskega jezika. Te profesor se prienom svojom izpiti (vizsga) zagleda, zalubi v eno svojo mlado študentko, s sterov preživeta dosta lepoga na Madžarskon pa tudi v Sloveniji.

Druga zgodba je pa debrecenskoga doktora, patologa (boncolóorvos). Te je oženjeni, dapa rad ma ženske, stare, mlade. Zavolo poklica, svojoga dela, nej pa zavolo pokvarjenosti, tudi pije. Na njegvi operacijski sto pripelajo mlado žensko, ka se je obejsila. Spitava se, zakoj?! Pripelajo ešče mlajšo deklino, nej dvajsti lejt staro, ka so ji stariške nej dopistili, ka bise s pojbm, s sterim sta bila dalečna zlata, oženila. On se vsigdar spitava, zakoj si žitek djemlejo mladi lidgé?!

Gda sam roman piso, sam se pogučavo s psihiatri, če je tau istina. Vsi so mi pravli, ka na patologe tau trno vpliva (hatással van) s kakšnimi človeškimi usodami se srečavljajo.

Žau, se tudi profesorova zgodba lagvo konča, ka njegova Andreja pride na sto tauga barbejra, patologa Vilmoša. Tak težko je rodila dejte, ka je med porodom mrla. Tau doktora tak prizadene (megrendíti), ka ide pa napiše odpoved pa službo pisti. Pravi, kakoli mo delo, tudi če kolapoš doj denem, ka mo kaudivo, več tau nemo delo, ka sam do teigamau.«

• *V taum romani je te vendrik več, kak dve žalostni zgodbi?*

»Tisti bralci, steri do brz pa površno (felületesen) šteli te roman, tisti nedo zvedli vsega, ka sam sto povedati. Tisti, steri do se potrudili pa razmišljali, gda do šteli, do meli kaj misliti o dosti živlenskij dilemaj, s sterimi se lidgé srečavlemo.«

(Bejdvej knjigi najdete v knjižnici Slovenskoga doma v Varaš, če je sto šče preštetí, si je leko na pausadbo vzeme.)

M. Sukić

Papiri pripovedajo

Sveti Gotthard - Monošter

Madžarski kralj Béla III. je 1183. leta dal grünt cistercijski redovnikom v našoj krajini. Tistoga ipa je tuške vse nuzarščeno bilau po bregaj, v dolinaj pa je mizga (močvirje) bila. Samo malo ljudi je eške živelu tu, zatok so cistercijanci se pozvali slovenske pavre s Koroškega, pauleg Celovca (Klagenfurta) to. Lejs sō vōstrebili, mizge so vōposili pa marofe so zozidali. Po tistom so začnili vertivati. V marofaj so živelu menihidelavci pa paverske držine. S takši marofov so sledik gratali vesnice, med njimi naše slovenske vesnice v Porabji. Grad Dobra z grüntom vred so od cistercijancov prejkvzeli zemelski gospodaje iz družine Bathyány. Cū toma grūnti sta slišali dve naši vesnici: Gorenji in Dolenji Sinik. Druge vesnice so ostale pri cistercijski popevaji.

L. 1570 je že biu mlin na Rabi s štirimi kolami. Te mlin je 1902. leta dojkūpo baron Wiesner pa je cūzozido kosino fabriko. Med 1588 in 1601 so varašanci prejkstaupili v evangeličansko vōro, meli so dva predikatora.

Cistercijanci so zozidali cerkev, štera je bila posvečena Sv. Gotthardi. Gda je bila Bosckaijeva bojna, so tau cerkev porušili, samostan so minirali. Gnes je v staroj cerkvi gledališče.

1617. leta so Törki že tak pauleg bili varaša, ka bi pejski en den leko tāprišli. Lūstvo, štero je živelu v vesnicaj kauli Monoštra, so Törki tāodgnali v robstvo. Dūhovniki so se nej mogli braniti Törkov, vsikder so bili plačani sodacke, šteri so je skrp meli. V bojni 1664 so varašanci to dosta trpeli.

Katoličanska fara je do 1755 bila v Traušci (Kethely). Tā so ojdli k meši lidgē iz madžarski in slovenski vesnic (Andovci, Števanovci, Otkovci, Verica, Slovenska ves) kauli Monoštra. Cerkev je stala zvūna vesi, tōrma je nej mejla. Če se je štoj ženo, je moglo plačati: 5 grošov, pintek vina, kolač krūja, eden vacalejg, pečeno mesau. "Če so snejo vkradnili" - pa so mogli 1 tolar plačati. Za pokapanje v vesnicaj, daleč od fare so plačūvali 10 grošov in so mogli dati vacalejg, šteroga so gorzvezali na križ. Plebanoš je biu Hrvat.

1728. leta je bilau v vesi 34 majstrov (sabau, šauštar, mesar, tkalec, pek, cimernan, tišlar ptt.). V vesnicaj kauli Monoštra so dūvan (tobak) pauvali pa so odavali na Štajersko.

1757. leta so dojspisali, ka je tistoga leta bila gotova nauva cerkev. Po nedelaj so meli nemške in madžarske meše, vsi-ko tretjo nedelo pa slovenske. Tistoga ipa je živelu v Monoštri 814 lūdi. L. 1828 pa 850 lūdi v 100 ižaj. Pri ljudskem štetju 1. 1941 so vkūparšeli 3377 Madžarov, 166 Nemcev, 1 Romanara in 4 Slovence.

Marija Kozar

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsak drugi četrtek ob 13.00 na

1. programu madžarske televizije.

Naslednja oddaja bo v četrtek,

21. junija 2001.

Ponovitev v soboto, 23. junija,

ob 11.05, na 2. programu.

Vanekov zbornik: pravo-narod-kultura

V spomin človeku, ki ga ni več

"To stoletje, posebej njegov prelom in njegova druga polovica, sta tako odločujoče zaznamovala življenje dr. Vaneka Šiftarja. Segalo je na spoštovanja vredno število zelo različnih področij, ki sta mu jih odpirala bodisi njegov prirojeni aktivizem, s katerim je dejavno posegel v družbeno in politično dogajanje svojega časa, bodisi njegova profesionalna pravniška in intelektualno znanstvena radovednost. Njegova dela preprosto ni moglo zaobiti po posameznih področjih, ki se jim je posvečal. (...) Po svoje je ostal v svojem delu radoživ otrok prekmurske ravnice in angažiran napredni mladi intelektualci tudi v svojih najbolj tehtnih znanstvenih razpravah. (...) In še nekaj je potrebno vedeti o Vaneku Šiftarju, da bi mogli razumeti človeško razsežnost njegovega dela. Pisal je skoraj vse do svojega konca za javnost prikrito, tudi poezijo. To je bil njegov najbolj intimni svet, v katerem je skozi svoja močno razgibana čustvovanja izpovedal tisto, za kar je mislil, da s tem nima pravice obremenjevati drugih," je zapisal za uvod v Vanekov zbornik Milan Kučan, predsednik R Slovenije.

Vanekov zbornik pravo-narod-kultura so predstavili v dvorani Frana Miklošiča Univerze v Mariboru in s tem dejanjem obeležili tudi 40. obletnico pravnega studija v Mariboru. Ivan Vanek Šiftar je bil tako profesor kot dekan višje pravne šole, zdaj Pravne fakultete, umrl pa je kot njen zaslužni profesor. O življenju in delu prekmurskega razumnika so na slovesnosti govorili rektor UM dr. Ljudvik Toplak, dekan Pravne fakultete dr. Franc Pernek in predsednik uprave Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije dr. Oto

Luhar. Na domačiji na Petanjcih, v Vrtu spominov in tovarištva, v katerega je bil dobesedno zaljubljen, pa je Vaneka Šiftarja predstavil akademik dr. Anton Vratuša, ki je bedel tudi nad pravo obsežnega zbornika, v katerem so prispevki osemintridesetih avtorjev iz Slovenije, Avstrije in celo daljnega Tokija. Akademik dr. Anton Vratuša je dogodek označil za "praznični dan". Vrbi žaluji, v spomin na Vanekova brata Franca

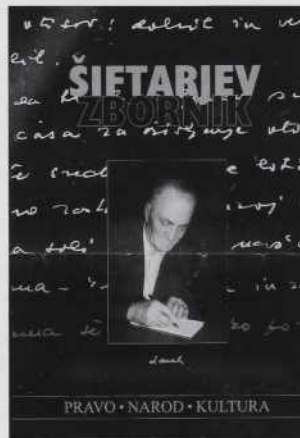
sprejel zbornika o sebi, če se avtorji ne bi lotevali drugih aktualnih tem pred in v času, ko je on živel. Zato najde bralec v zborniku vrsto pomembnih informacij, podatkov, premislekov in razmislekov - širine duha in uma, kakršen je bil dr. Ivan Vanek Šiftar.

Delo dr. Vaneka Šiftarja si zdaj prizadeva nadaljevati Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija, ki ta čas aktivno pripravlja dva mednarodna simpozija: o Prekmurski na-

rečni slovstveni ustvarjalnosti in Sezonsko in izseljenstvo na panonskem prostoru. Kako dr. Vanek Šiftar manjka s prizadevanji pri sodelovanju v panonskem prostoru, se opazi v Panonskem zborniku 2001, ki je izšel pred kratkim v gradiščanskem Pinkovcu (Güttenbachu). Publikacija objavlja prispevke različnih tematik iz Avstrije, Madžarske,

Hrvaške in Slovenije. S sodelavci iz Slovenije se je za sodelovanje v zborniku (urednik dr. Robert Hajzan) dogovarjal dr. Vanek Šiftar. Ker njega ni, v Panonski letni knjigi letos prvič, odkar izhaja, ni prispevka iz Slovenije. Kdor pozna vsebino te tri oz. štiri-jezične publikacije, za katero uvodna razmišljanja napišejo najvidnejši predstavniki štirih držav, iz Slovenije je pred leti napisal uvodno razmišljanje predsednik Milan Kučan, lahko pritrudi, da gre za knjigo, v kateri je pomembno sodelovati in predstaviti različne dejavnosti iz Slovenije.

Ernest Ružič

in Jožeta, sta zasadila akademik Anton Vratuša in Vanekov sin Marjan Šiftar. Urednika in uredniški odbor so zbornik razdelili v več poglavij in dodali podrobno bibliografijo.

Kar se zdi tisto najbolj vredno in najtesneje povezano z dr. Vanekom Šiftarjem je, da ponuja zbornik pogled v širok spekter dogajanja v Prekmurju in širšem, tudi čezmejnem političnem, gospodarskem, znanstvenem in kulturnem prostoru: to ni zbornik, ki bi predstavljal delo in hvalil Vaneka, ampak obsežna, z raznoliko vsebino preprejena knjiga, kakršnih je v Pomurju malo, če sploh je katera. Kot njegov znanec in prijatelj lahko zapišem, da Vanek ne bi

OD SLOVENIJE...

Kučan in Havel v
Pragi o širitvi zveze
NATO

"Ne morem si predstavljati, da bi tako pomembno zasedanje, kot je vrh zveze NATO, potekalo v Pragi, ne da bi zavezništvo povabilo nove članice in da med povabljenimi ne bi bilo Slovenije," je po pogovorih s slovenskim predsednikom Milanom Kučanom v Pragi dejal njegov češki kolega Vaclav Havel. Predsednika sta se med Kučanovim enodnevnim delovnim obiskom na Češkem pogovarjala tudi o razmerah na Balkanu in dvostranskih vprašanjih.

Predsednik Kučan obiskal tudi Grčijo

Slovenski predsednik Milan Kučan se je s soprogo Štefko na povabilo grškega predsednika Konstantinosa Stefanopulosa mudil na dvodnevnem uradnem obisku v Grčiji. Glavne teme pogovorov z visokimi grškimi predstavniki so bile slovensko-grško sodelovanje, tudi gospodarsko, in možnosti za njihovo poglobitev. Za Slovenijo je krepitev odnosov z Grčijo, ki je članica zveze NATO in EU, od 1. januarja letos pa tudi evropske monetarne unije, posebnega pomena. Državi sodelujeta tudi v Paktu stabilnosti za JV Evropo in v okviru Jadransko-jonske pobude. Slovenski izvoz v Grčijo je v zadnjih letih dokaj stabilen in znaša približno 24 milijonov ameriških dolarjev, medtem ko se uvoz spreminja in znaša med 15 in 24 (lani 22) milijonov dolarjev.

Slovenija prvič v poročilu o kršitvah človekovih pravic

V rednem letnem poročilu Amnesty International o kršitvah človekovih pravic v svetu v lanskem letu, ki sicer zajema 149 držav, je prvič omenjena tudi Slovenija. Lani so namreč zabeležili porast policijskega nasilja, kar je tudi eden od razlogov, da se je Slovenija znašla v omenjenem poročilu. Sicer pa poročilo AI omenja tudi neprimerne razmere v begunskih centrih in azilnem domu.

„Lače na ižaj?”

TALIBI TALÉBAJO

Dostokrat se taužimo, ka v kakši lagvi državi živemo. Istina, ka gestejo od nas dosta bogatejši, bole demokratični rosagi, depa eške več je takši, v šteraj bi ge ibahap nej rad živo. Naprliko v Afganistani. Nej čüda, ka po našaj grajncaj tō naponi škejo ništarni Afganci prejk vuji.

Pred par leti so eni čüdni stvauri prejk vzeli oblast ali hatalom v taujoj azijski državi. Zovejo se: Tálibi. Kak biks črne zastale majo. Nej je tau baja, ka so Muslimani, ka je muslimanstvo ranč takša pošтана vōra, kak katoličanstvo, liki ka v imeni njine vōre (in politike) velke norije delajo. Tau, ka dekle in ženske ne püstijo v šaulo in delat oditi, je samo ena. Radi knige tō kúrijō, mladi ne smejo muziko poslušati pa plesati ali v kino oditi. Nej dugo je po cejlom svejti velki krabal vōvdaro, ka so dva strašno velkiva Buda-kipa, Buda-szobora dali razstreliti, samo zato, ka je Buda nej njini Baug, liki od budistov.

Zdaj so pa zapovōdali, ka vse tiste iže, v šteraj ne živejo Muslimani, liki lidge drüge vōre, morejo z dva mejtara viskim platnom kauli zagrāditi. Zvün toga takši nej-Muslimani morejo ne rokej nositi iz žutoga platna trak ali szalag. - Vi, starejši eške gvušno ponite, ka so Židovge tō iz platna mogli žute zvezde ne prsi gorpiknjene meti. Vi, mlajši, pa ste se, vūpam, v šauli kaj včili o tom. Vsi pa vejmo, ka so z njimi delali v Dachauni, v Kōszegi, na Ljubelji, v Auschwitzu pa indrik.

Talibi v Afganistani tau tak tomačijo, ka s tem škejo onemogačiti, ka nej ka bi vōrska policija Munkrat - ka uni takše tō majo - od nej-Muslimanov kaj terdjala ali pa bi je naprliko posonsili v njine cerkve tirala. (Baug dragi je svoje vōrnike slabaudno v cerkve tirati s policijo?) O najnovejši talibski diskriminaciji se vūdo eno karikaturō tō, ka kecasti Talib enomi manjšinci, kak smo naprliko mi porabski Slovenci na Vogrskom, eno malo tablico gor na prsi veže. Takšo s kroči, na štere sodacke cilati šagau majo.

Of ga prestrašano gleda, natau pa ma bradati Talib pravi, ka: Ta tablica iz platna je nej zato, nej, ka bi štoj leko na njau cilo, liki zatogavolo, ka če bi ger stoj na tabé strejlo, ta tablica iz platna te rejši, stavi patrune. Če bi tē nuzaraščani Talibi kaj razmili madžarski, bi jim leko pravli, ka: *Ingyon-bingyon talibi, tu-talibi-malibi*.

Po pravici je ta diskriminacija prauti *hindujski manjšini*, od šteri kauli 30-50 gezero žive v Afganistani, gde je v zadnji 20 lejtaj milijon pa pau lūdi spadnili v bojnaj, pet milijonov pa se skriva ali je pobejgnilo tá po svejti. Na svejti je vsakši tretji prebežnik iz Afganistana.

Samozvani voditeu v tem rosagi je *mulah Omar Mohamed*. Nej *mula*, nej, liki *mulah*, tau je takši vōrski in politični voditeu vkūper. Če ta mula zagledne kakšoga novinara z mikrofonom ali fotoaparatom - pa ga zagledne, če rejšan samo eno okau má -, ga da bujti. Drugiva dva njegivva ministra tō samo na eno okau škrilita, ka sta njiva v bojnaj, štere že dvajsti lejt trpijo, tō zgūbila eno.

Kak pravi guč? Če slepec slepca vodi, badva v djamo spadneta?

Navadno lūstvo v Afganistani ne trpi samo od vōrskoga fanatizma, liki od bojn brez kraja in konca in od lakote tō. Kak če bi vse tau nej dojšlo, je neznanska süuča tō, kakšo so

Kak si kaj?

Tau šegau mamo eden drugoga pitati. Pa te če človek škē malo ironičen biti, tak odgovori: »Kak srmak v bogatom varaši».

Majuša je tak prišlo, ka sam se dosta po svejti »trausila» od Budapešta do Italije. Nej mi je trbelo ironije k tomi, da bi ugotovila, ka sam se dostafart tak čütila, kak srmak v bogatom varaši. Z gorenjise-ničkim pevskim zborom sam se pelala v Italijo na nastop. Gda smo se doma pripravili na tau paut, smo si tak zgūčali, ka mo rano šli, pred nastopom poglednomo morje, Trst pa okolico, šli mo si kaj kúpüvat tū. Na polonje se je tau tak zgodilo tū. Kumaj je minaula vōra deset, smo že v Trsti bili.

Dali smo si tri vōre, da bi si kaj poglednili pa bi si kaj kúpili. Pa te človek napravi prve stopaje v tau varaši, gde človek od autonov, od velkoga prometa, od velki reklamov se kumaj pokisi staupti. Že od toga se človek tak čüti, kak srmak v velkom varaši. Pa te smo eške ranč nika nej vōsprobali. Najšli smo senje tū, gde vse odavajo. Cejne so napisane pa telko nule geste po ednoj ali drugoj numeru, ka se sam vrag vō ne pozna. Depa če kaj sploj škēs, leko vōzračūnaš. Mi smo nej lire, liki najbolē šilinge meli pa te pejnaz zatok tam tū vzmajō.

Kak sam etak ojdla po placi, gnauk sam samo zaglednili od dalečā, ka leppe črešnje odavajo. Ge za črešnje trpečem, sploj rada mam te sad. Tak sam si zgūrntala, ka je ja kúpim, če sledjen filer ta dam. Skurok sam pod auto skaučila, tak sam nepotrpliv-

na bila, ka naj brž pridem do črešenj. Pa vsakšomi povejm doma, ge sam prva črešnje gejlja v Italiji. Te sam se ta pretepla. Eške sreča, ka so meli napisano ceno, zatok ka sam že na lampaj mejla, ka povejm, škem prajti, pokažem, naj mi dajo tak za edno kilo valaun. Depa dajte mi valati, ka se človek v svojom nameni obrača. Meni je samo pet sekund trbelo pa sam na tau prišla, ka tak čütim, ka ge nej-mam rada črešnje. Stoj je pa takšo vido? Črešnje gesti! Vej je pa tau najbolē nežiteven sad, ranč je nej dober, no pa človek brez črešenj sploj naleki leko žive. Vej pa ne morem tak gladaunna pa paruau-na biti! Gda sam se vkraj obrnula od tej črešenj, mi je napamet prišlo, ka brž vōzračūnam, kelko pejnaz mam v denarnici pa če bi itak kúpila te črešnje, stere so pa vogrski forintaj skurok štiri gezero forintov koštale, kelko mi ostane, povejm, za kakšo »silo«. Ka če človek sad gej, ga leko kaj zaodi tū. Pa te brez pejnaz je tau tū nej mogoče opraviti. Pa te sam že ja nej rada mejla črešnje. Vej pa eške drugi den tū geste, pa sto vej, ka me vse zaodi.

Že sam doma. Snočkar se mi je senjalo. Pa vejte ka? Tak se mi je senjalo, ka sam si s tejm italijanskimi črešnjami pripovedjala. Sploj lejpe so bile pa so se samo tak svejtile pa na smej držale. Edna me je pa pitala: »Kak se kaj mate, tatica?» Ge pa: »Lejpa črešnja, kak bi se pa leko mejla. Ge s penzije živem, pri vas se čütim tak kak srmak v bogatom varaši.»

I. B.

že več deset lejt nej čütili. *Združeni narodi* ali *ENŠZ* se bogi, ka pride do humanitarne katastrofe.

V Afganistani se skriva eden največši današnji teroristov na svejti. Piše se: *Osama bin Laden*. (B)asama kaulivrat, ka z njim ne lada cejli svejt nej! Da so enoga ENŠZ-diplomatana pitali, ka bi bilau, če bi Talibe malo zbombarderali, ka bi leko don kaj k sebi prišli, je diplomat prej pravo: Baug vari, ka bi Talibe nazaj zbombarderali v srednji vek ali v kōžēpkor, ka se tē djudaške tak najbolē v takšom zaostanjenom svejti dobro počütijo.

Ingyon-bingyon Tálibi, tu-Talibi-malibi – tu-Tálibi-malo-bi – zato don leko čednejši bili!

Francek Mukič

Lübezen pomaga

V Varaša sam pripovedjala z **Margit Kovač-Šulič**, ki je rodjena v Ritkarovci. Živlenska paut te ženske se je bu-ma dostikrat obračala. Naj-več ovinkov (kanyar) je kak mala dekličina preživela. Ka so tej cajti itak nej slabi bili za njau se leko zvali tomi, da so njau stariše trno radi meli.

• *Müve dvej sva si v rod-bini. Dobro se spominjam na 1951. leto, gda so vas ta-odpelali na Alföld. Ti si te kumaj 9 lejt stara bila.*

»Moj oča je pavar bio, moja mati – tvoja tatica – pa sobo-lica. Kesno dejte sam bila. Dva brata sam mejla, starejši je že 18 lejt star bio, gda sam se ge narodila. Za toga volo so me pa v držini – naj-bole mati pa mlajši brat – sploj radi meli. Lejpo, za tiste cajte moderno hišo smo si zozidali v Ritkarovci. Gda sam 9 lejt stara bila, na mik-laušovo so prišli po nas. Vnoči. Ka smo si v ednoj ali v dvej vörjár leko vküp pobrali, smo na kaula sklali. V do-lej nas je čako tovarnjak (te-herautó). Ka so nam dopu-stili, smo sklali na njega, ka nej, smo njali na pauti. V Va-raša na panaufi so nas v ba-gaun naklali pa ranč ne vej-m, za kelko časa smo prišli na Hortobágy. Vnoči. Te so nas vö spakivali pa nas je zranjek pod nehom, v straš-nom mrzai najšo.

V štalaj smo dobili salaš, od edne do druge poste-le nej več kak 30-40 cm bilau. Vkü-p smo živeli z velikimi ig-ralci (színészek, színész-nők), z grofami, s fiškališi, profesori... Nut smo bili za-grajeni. Vsakšo nauč so nas tavö zagnali pa so nas etak-šoga reda vküp šteli. Eden mali kaštel je bio tam, ta smo ojdli mi deca v šaulo. Zame je zatok nej lagvo bi-lau, ka so me moji radi meli. Zgodilo se je gnauk, ka so po navadi vsakšoj držini žir (mast) talali. Že ne znam, če

za eden keden ali eden mej-sec valaun, depa mati je mé poslala z ednim malim vajd-lingom po žir. Na Alföldi tis-toga reda skurok nej bilau drejve. Zemla je rodna pa sploj pejsačna bila. Po dežji smo do kolen v blati ojdli. Ranč etakšo blato je bilau, gda sam šla po žir. Žir sam dobila, se je tak malo v mo-jom vajdliki čujsko. Nika sam zijala pa sam se potek-nila pa hup, not v blato z žiraum vred. Z mene je blato teklo, žir je v blati bio, stero-ga sam probala nazaj v vajd-ling skopati. Nej trbej pove-dat, ka z blatov vred. Gda sam etak domau prišla, lübezen es, lübezen ta, mati me je ne-besko napatji-vala. Štraf sam tū dobila. V šta-li, gde smo žive-li, sam pod postalaj vse mogla spucati. Po tistim, kak so držino pu-stili iz lagera, sva z očom domau šla, malo po-glednit, kak je kaj pri hiši pa doma v vesi. Te smo že po-leg Sárvára živeli. Kak etak prideva domau, doma v na-šoj hiši je bio arandaš, steri kakoli ka je z vesi bio, nas nej z dobrim srcom sprejo. Po tistom sva pa k rodbini šla – ranč k tvoji starišom. Pri mausti, gde potok teče v Ritkarovce, sva se srečala z decov, tam so se kaupali. Nigdar ne pozabim, kak je nas ta deca gledala, kak če bi se kakša čüda zgodila! Znau-vič sam čüla slovensko rejč. Te sam zastopila, ka sam znauvič doma.

1956. leta smo se nazaj do-mau spakivali. Pomaleg smo vred prišli. Moja mati je bila sobolica, brat pa sabau,

mi smo za toga volo tam doj na Alföldi tū baukše živeli. Doma je mati znauvič začni-la šivati. Te sam že velka de-klá bila, s padaškinjami smo po nedelaj ojdli po vesi ali v sausedne vesi. Zgodilo se je, ka smo z Verice šle domau, iz krčme. Casaren Anuš – več ne živi – Ercatjen Magdi pa ge. Spertoletja konec je bi-lau, vsepovsedik pokošeni sonžeti pa navile vküp sklajena, napau posenjana tra-va. Me smo cejlo nauč navile

vküp nosile v eden velki na-vil. Svoje ranč tak kak dru-ge, zatok ka bi ovak znali, sto smo bili. Gda so zazran-koma šli navile ta trausit, je vse v ednom navili bilau. Gazde pa vertinje so čemer-ni bili, depa nigdar so nej zvedli, sto je tau napravo. Pravijo, ka prej mladi člo-vek vse vöprstoji. Pa je tak.

Gda sam se oženila, so mi oča več nej živeli, mati so pa šivali, bratje so od doma odišli. Z možom sva gazdü-vala tak, ka je te že delat odo v Varaš. Zazrankoma v tre-tjoj sva obadva šla kosit. Te je on delat odišo pa gda je prišo domau, večer sva do desete do edenajste kosila. Vse je nama šlau, vse smo obredili.»

• *Zakoj ste pa tistoga reda itak odišli v Varaš, ste odali svojo lepo hišo, zapuštili le-pi grünt, gazdijo?*

»V šestdeseti lejtaj so v našoj vesi elektriko potegnili. Mi smo tak malo vkraj od cen-tra, etakšo pa nam elektriko nej potegnili pa so nam ranč nej obečali. Zatok smo 1970. leta kupili v Varaši ram pa smo se es znosili. Ram smo doma odali.

Zdaj že v drugom rami, stan-ovanji živemo, se sploj dobro počutimo tuj. Če bi nej mejla deco, male vnuke, leko ka bi si zaželela znauvič tam živeti. Samo ka smo za-tok na gnes sploj navčeni na tau, ka ležejšo tū leko živeš.

Spomini so pa lejpi. Tū pa tam mam domotožje tū, sploj pa te, če odimo doma v Ritkarovcaj.»

• *Pa te je istina tau, ka prej deco moreš rad meti?*

»Sploj je istina, pa sploj je potrebna maloj deci lübe-zen. Lübezen starišov, stari starišov.»

I. Barber

... DO MADŽARSKE

Zasedal kuratorij sklada

Konec maja je zasedal kurato-rij Sklada za narodne in etnič-ne manjšine ter odločal o proš-njah v zvezi z versko in gleda-liško dejavnostjo manjšin.

Turistično društvo v Števanov-cih je za romanje v Turnišče dobilo 70 tisoč forintov, Slove-nška manjšinska samouprava za romanje na Kurešček 60 ti-soč forintov, Zveza Slovencev na Madžarskem za romanje v Slovenijo 70 tisoč forintov, Slovenska manjšinska samo-uprava v Sakalovcih za roma-nje 70 tisoč forintov, Sloven-sko kulturno društvo Avgust Pavel v Szombathelyu za roma-nje v Slovenijo 100 tisoč forin-tov.

Gimnazija Vörösmarty v Mo-noštru je dobila za obisk gle-dališča v Mariboru za sloven-ske dijake 58.500 forintov, Tu-ristično društvo v Števanovcih za podporo gledališki skupini 45 tisoč forintov, OŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku za delovanje lutkovne skupine 230 tisoč forintov.

Prireditve, programi

• Od 13. do 23. junija bo pote-kalo v Slovenskem kultur-no-informativnem centru v Monoštru mednarodno šahov-sko srečanje za pridobitev moj-strskega in velemojstrskega naslova. Na tekmovanju bo so-delovalo 24 šahistov iz celega sveta, med drugim iz Zdru-ženih držav Amerike, Mehike, Indije, Nemčije, Avstrije, Hrvaške, Slovenije in Madžarske.

• 16. in 17. junija bo Mešani pevski zbor Avgust Pavel z Gornjega Senika sodeloval na Pevskem taboru v Šentvidu.

• 17. junija bodo ljudske pev-ke iz Števanovcev nastopile v občini Ljutomer.

• 22. in 23. bo potekalo Špor-tno srečanje zamejske športne mladine v Ribnici, katerega se bodo udeležili mladi nogome-taši iz Slovenske vesi.

• 23. junija prireja Gasilsko društvo v Sakalovcih gasilsko srečanje in tekmovalje.

• 24. junija bo na Gornjem Se-niku vaški dan.

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 MHz

Od ponedeljka do sobote

od 16. do 17. vöre,

v nedelo

od 12. do 14. vöre.

Straža

»Franci, če nika neš delo z tau njivov, te tabe prvežem vō. Že tri kedne obačavaš, ka napraviš ograjo, dapa še ednoga količa nega tam, nej ka ograje. Še eden keden pa edna tikev ne ostane,« se čemerijo Marica.

»Jaj žena, ka se telko čemeriš, tak vejš, ka napravim, ne sili me na teltja,« pravi Franci.

»Dja silim tabe? Brezi mene bi zvonjo, zato ka te je še natau vtraga, ka bi se mujo. Če te tadala dregnejo, tadala staupiš. Če bi Lajoš bijo moj mauž, kak sam dja stejla, te bi cejlak ovak bilau. Samo starišja zavolo zemle so tebe vōodebrali. Mantrati se pa dja moram s teuv, naj bi te vrag odneso!«

»Dobro, vreda, lampe si zapri! Vsakši vačer mo stražat odo vō na njivo, naj jelen tikvi ne zej!« pravi Franci.

»Ti pa stražanja! Vejpa gda kmica grata, te še cūkat ne smeš vō iz rama titi. Kak škeš ti stražiti?« pita Marica.

»Mam enga dobroga padaša, Djušina, vej va mūva tak stražala, ka še mōja nede smejla dolasesti na njivo,« pravi djizdavo Franci.

»Jaj, dva dobriva ftiča, ranč vūva ta stražala,« se je za čelo zgrabila Marica pa vō na dvor ušla.

Večer v devetotj vōri, gda kmica začnila biti, Djuši na dvera kloncka. »Na, Franci, leko deva?«

»Leko, leko, samo nika va djepla pa že deva tō.«

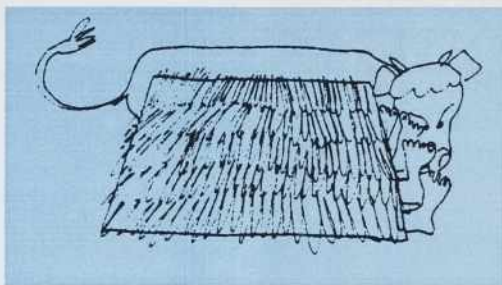
Gda sta se nadjepla, Franci dregna Djušina. »Idi na prag pa če de notra ušla Marica, te mi fučni. Dja dočas vlajem palinko v glaž. Brezi palinke neva šla, ka še zmrznava.«

Gda vō na njivo prideta, Franci samo gleda kaulakvrat. »Ka je? Iščeš kaj?« pita Djuši.

»Nej, samo bola kmično je, kak sam mislo.«

»Vejndrik maš pune lače?«

»Iz slame se napravo edan

šator, ta si leko notra sedava,« pravi Franci.

»Vzemi naprej palinko pa go malo potegnem,« pravi Djuši pa on tō notra sede v šator k Francini.

»Vejš ka, Franci, gda je moja baba mrla, na drūdji večer...«

»Če ne njaš tak, s tejm botom te v glavau dōjnam,« ga je že vkumas zdigno tō.

»Tū sediva pri njivi v šatori, kmica je kak biks, ti pa tašo norijo gučiš. Pijmo bola palinko,« pravi Franci.

Za pau vōre gnauk samo nika šumača. »Djuši, čōjaš, nika odi!«

»Čōjam, pogledniti bi trbe lo, ka je.«

»Nauri si, naja stoj v glavau vdari, te ka va delala? Bola tū znautra ostaneva.« Dvakrat, trikrat sta še glaž potegnili pa se je palinka dojšla. Pa njima je tō dojšlo, od palinke sta obadva zaspala.

»Njaj ma, Djuši, njaj ma!«

»Ka ti je? Nauri si?« pita Djuši.

Gda je Franci gorastano v šatori, edno velko glavau vido. »Jaj, mati Boža, pomagaj!«

»Ka je, ka je?« skauči gora Djuši tū. Vidita, ka krava jima noge liže.

»Vej mo vama dja včasini po-

magala,« kriči Marica. »Poglednita, ka je jelen napravo! Zaman sta tū stražila, itak je dolazo tikvi.«

Gda sta domau šla, po pauti so jima že naprej kričali. »Ka je, djagardja, strlila sta kaj ali sta samo frkala?«

»Smejte se samo, vej vnoči vam pokažemo, kak trbej stražati,« pravi Franci.

Prišo je večer. Djuši na stombaj stoji pa od tistac kriči notra Francini. »Šla va, Franci, včasini kmica bude.«

»Deva, samo edno palinko gutnava, pa že deva.«

»Nišo palinko ne gutneva, zato ka tak zapojdiva kak včara pa de se vsakši smejau,« pravi Djuši.

»Istino maš, pojva!«

Gda sta vō na njivo prišla, najprvin sta kaulek njive šla. »Tū edna buja neda gora na njivo ušla, nej ka jelen pa srne,« pravi Franci.

»Tau gvūšno,« kuma Djuši.

Za pau vōre gnauk samo stane. »Vejš ka, Djuši, notra si sedeva v šator. Ka

va tū telko odla gora pa dola!«

»Dobro, sediva!«

Franci se znak vdari v šatori, dapa kak je notra seu, tak je vōskočo tō. »Njegvoga kalavejnskoga!«

»Ka je, v drek si sejo?« se je smejau Djuši.

»Nauri si,« pravi Franci, dapa nika nej ovado. Djuši si tō notra seda, dapa on tō vōskauči.

»Tej vuzgrejvi, krplive so nama notra nalekli v šator. Ti se pa ka rakečeš? Tak te dōjnam, ka se vugneš,« pravi Francini.

»Dobro, te va tak kak žandara, odla va tū pri njivi gora pa dola. Tau mislijo tej norci, ka va zavolo krpliv domau šla. Dja mo tū odo, ti pa idi na drūgo stran!«

Tak sta mašerala pri njivi, ka se je vse prašilo za njima. Gnauk samo Franci stane. »Djuši, čūjo si tau?«

»Ka?« pita Djuši pa skrajejde k Francini.

»Kak če bi sova djala.«

»Pa ka je te, če sova deja? Tau je taša velka čūda?«

»Nej, dapa gda je moja baba mrla...«

»Vejš ka, v rit se piši ti s svojo babov. Pravo sam že včara, ka meni tū od tašoga ne pripovejda,« pravi Franci.

Pa sta se šetala tadala, dapa že eden pri drūgom. Djuši pa Franci nejsta vedla, ka par ladjenov z vesi se je vtjūp zgončalo, ka vnoči te dva liflandara malo postrašijo.

»Franci,« pravi zdaj Djuši. »Ti tū čōješ? Zdaj že tri ali

štiri sove dejejo. Ka je pa nanj prišlo, tašo se še nikdar nej čūjo.«

»Tū je nika nej vreda,« trpeče Franci.

»Jaj, jaj... čūjo si tau djajkanja Djuši. Nekakoga dōjlijo tam v grmejl!«

»Ta gledej, tam pa nika bejlo de vō z grma. V rokej svejčo drži,« staupi znak Djuši.

»Tau je ali smrt ali šnjava, dapa name edna ne briga, ka bežim domau,« pravi Franci pa že vužiga tō.

»Ne njaj me tū,« kriči Djuši pa on tū za njim beži.

»Stanta, kama bežita? Pa mi smo, ne spoznata nas?« kričijo za njimi ladjeni, dapa Francini pa Djušini se že nika nej štelo. Do dauma sta ranč nej stanila. Tam sta dvera skor nej notra vtrgnila.

»Ka je? Vrag vaja naganja?« pita Marica.

»Ka vrag? Tau je še uše, ka je tam vanej na njivi,« pravi vōzasaplano Franci. »Taši glas ma kak sova, gaubac žrdjavoga, gda naja je pa začno naganjati, te pa cloveško rejč daubo.«

»Vūva sta malo vdardjeniva,« se čemerijo Marica. »Ka bau zdaj s tikvi?«

»Perōjn najvdari v tikvi, gda sva skur nej svoj žitek tam njala,« pravi Franci pa roke ma še itak trpečejo.

Telko aska so zato ladjeni Marici naprajli, ka sta drūdji den ta dva ftiča zato ograjo naprajla kauli njive.

K. Holec

OTROŠKI

Dva srmaka pa živanji

Gnauk sta na svejti živila dva spoj srmakčiva človeka, oča pa sin. Tak sta srmakčiva bila, ka sta več nika nej mejla, nej za gesti, ni za odejvati, nej za gvant. Pa sta si tak mislila, ka ta njiva zdaj tū po svejti šla, ka pa če kakšna sreča njija zaodi.

No, eden den gor staneta, se malo vkūp pobereta, pa začneta od daumi titi, oče naprej sin pa za njim. Gđa je oča tavō staupo na dvera, znak povej sinej:

- Ti pojep, dvera zato za seuv potegnī!

Pojep je pa tak razmo, naj dvera rejsan za sauv potegne, je dojvzeme pa vlačē za seuv. Oča gnauk samo čūje, ka nika rogače za njim, znak pogledne, ja pa ka vi di? Njegli sin dvera vleče za seuv. Oča pravi:

- Dragi moj sin, ka pa delaš?

- Ja, pa nej si ti pravo, naj dvera za seuv potegnām!

- No, najbaude, te je pa vlečī, ka pa če nama eške na asek pridejo te dvera.

Deta po svejti pa prideta gnauk prauti vačera v eno gauščo. Na, ka pa te bau zdaj, v kakšno velko gauščo sta prišla! Nin nikoga nega, samo tau gauščo pa njiva tū v kmici. Ka ta pa delala? Ka ta pa delala, vejpa ponoči šagau majo živanji ojdī, pa njija pokolejo! Sin pravi:

- Vejš, ka oča! Gora na drejvo!

- No, dobro, gora na drejvo, te do tau

mislili, ka tū nikoga nega.

Oče se vlačē naprej, sin pa za njim. Te pa gnauk oča čūje, ka sin že pa z nikim rogače. Ja, on je dvera tō za seuv vlečko. Oče pravi:

- Ej pa dvera ne vlečī, nej, ka je tau zmetno.

- Nej, oča, vejpa, če dvera tū njam, te do znali, ka tū nekak more biti.

- Istino maš!

Dvera si tō za seuv gori potegno na drejvo, pa sta je gori djala na vejke. Dvera so trno dobro prišla, doj sta si legla pa si začneta počivati. Te pa gnauk samo nika šumi pod drejvo. Oča pravi sinej:

- Jaj, ti, prebūdi se, ka nika odi pod drejvom, ka pa če kakšna živina? Medved ali vukovje.

Gledata dol, pa nika ne vīdita. Gnauk samo človeški glas čūjeta. Čūjeta, ka si ranč pejnēze talajo. Dosta pejnēz so mogli meti, ka so dugo šteli:

»Te je tvoj, te je tistoga.«

Oče pravi:

- Sveti Baug, tū so živanji, trno na tiuma moreva biti.

Njiva sta tiuma, ranč sapau ne djelema. Sin pravi oče:

- Jaj, mene tak trbej cūkati!

- Aj, ti somar, tū škeš cūkati, včasek nas te zgrabijo.

- Meni trbej!

- Aj, te pa cūkaj, ka pa ge maram.

Sin se pripravi pa doj cūka.

- Jezuš, Marija, - pravijo živanji, - jaj, že pa dež de!

Stari pa sin tadale počivata pa poslušata, ka tam doli de. Živanji so začnili ogenj nalagati. Nika so kūjali pa so si pripovedjali. Sin pa pravi:

- Meni bi tisto drugo tō trbelo!

- Tū ne moreš tašo delati, vejpa do včasik znali, ka tū nakak geste.

Lače dol potegne, pa dola pisti.

- Že sveci tō name letijo! - pravi eden živanj.

- Zdaj pa že tiuma boj! Zdaj ti pa nika nede trbelo več! - pravi oče.

Mladi si lače gor potegne, pa se nika kotōne na drejvi. Gnauk se samo drejva genila tam med vejkami. Njija komaj zdržala, pa dvera ta dol letijo. Živanji so raščali pa kričali:

- Jaj, gron je vđaro, jaj, gronska pistola je vđarila, letimo, letimo kak daleč vīdimo!

Živanji so leteli brez toga, ka bi nazaj gledali. Tam so njali pejnēze, ogenj. Oča pa sin se en cajt držita za vejko pa poslušata. Stari si parbrodi pa etak pravi:

- Zdaj va miva dolj šla pa vse vkūp pobereva.

Rejsan doj deta. Jaj, kelko pejnāz je tam bilau! Sveti baug! Pa eške gesti tō. Sta se dobro nagela, napila. Pejnēze v žepko pa sta po svejti šla, sta bogata bila pa srečna, lepau sta živila, tačas, ka sta živila.

Zbrala in zapisala:
Judita Kardoš

Bili smo na izletu v Budimpešti

KOTIČEK

V razredu smo se tako dogovorili, da bomo šli letos na šolski izlet v Budimpešto, in sicer za tri dni.

17. maja smo krenili precej zgodaj, kajti vlak iz Monoštra je odpeljal ob štirih zjutraj. V glavno mesto smo prispeli ob pol enajstih. Potem smo poiskali prenočišče, do tja smo se peljali z metrojem in tramvajem. Spali smo v hotelu Flandrija.

Popoldne smo šli v Luna park in živalski vrt. Sprehajali smo se tudi okoli gradu Vajdahunyad in na Trgu herojev. Po večerji smo zopet šli na sprehod. Ogledali smo si madžarski parlament.

Naslednji dan smo se peljali v Szentendre, kjer smo si ogledali pravoslavno cerkev in muzej. Popoldne smo obiskali terarij, kjer smo videli kače, razne ribe, morske pse. Ob mraku je začelo tudi deževati, zato smo se vrnili v hotel.

Tretji dan smo šli najprej na sprehod po ulici Váci, največji nakupovalni ulici v Budimpešti. Potem smo šli na Margitin otok. Dobili smo se ob dvanajstih ter se peljali z ladjo po Donavi. Bilo je čudovito. Potem smo si ogledali Matjažovo cerkev, z Ribičeve trdnjave smo občudovali razgled. Obiskali smo tudi Muzej lepih umetnosti v budimskem gradu.

Vrnili smo se po prtljago v hotel, odšli na železniško postajo, od koder je odpeljal naš vlak. Bili smo sicer utrujeni, toda zelo zadovoljni, da smo preživeli lepe dni. Tudi doma sem veliko pripovedovala o svojih doživetjih.

Andreja Pint
Gimnazija Monošter

Na tekmovanju

Na začetku maja je Civilna zaščita Železne županije organizirala tekmovanje v Szombathelyu za učence in dijakke. Na tekmovanje me je povabil direktor mojega moza, kajti tudi moj mož je zaposlen pri civilni zaščiti. Odpeljala sem se z ekipo srednje šole iz Monoštra.

Na tekmovanje – ki se je začelo ob devetih – sta prišli tudi avstrijska in slovenska delegacija. Z gosti smo se odpeljali v Sárvár, kjer smo si ogledali grad Nádasdy ter muzej, ki se nahaja v njem. Gostom je bil grad všeč, kajti prvič so bili v tem kraju.

Po kosilu smo se vrnili v Szombathely, da bi bili navzoči ob razglasitvi rezultatov. Prvo mesto je zasedla monoštrska ekipa. (Čestitam mentorju ekipe, Pétru Somogyiju.) Ta ekipa bo sodelovala tudi na državnem tekmovanju v Budimpešti.

Goste je čakala južina, nakar smo se poslovlili in je vsak odpotoval domov.

Ágota Horváth

KAUT

MLAŠEČI

Porabski dan — Andovci, 26. maj 2001

Letošnji Porabski dan je bilo 26. majuša v Andovcaj. Po slovenskoj meši so gorstau-pile folklorne skupine iz

Porabja pa Slovenije. Pred programom je predsednik Slovenske zveze prejkdauprizenje za Porabje. Pri-

znanja sta letos dobila direktor Slovenskoga radiona v Monoštri **Francek Mukič** pa glasbena pedagoginja iz Murske Sobote, **Marija Rituper**. Kakšen je biu te den v Andovcaj, naj namesto besed tapovejo kejpi Karčina Holeca.

Pevski zbor društva upokojencev v Murski Soboti je 30. maja biu v Sombotel. Poglednili so škofijski muzej, cerkev, arboretum in skanzen. V skanzni so meli koncert tō. Po koncerti je števanovska dramska držina tazošpilala igro „Če je glava naura, tejlō trpi.“ Sobočancem in sombotelski Slovencom se je trnok vidlo. Po predstavi so se pogučavali na prijateljskom srečanji. Ekskurzijo in srečanje je organiziralo Društvo porabskih upokojencev in Slovensko društvo v Sombotel. Na srečanje je prišla Judita Pavel tō. (Sedi na srejdi slike z Estero Pleša).

Bezgov sok/Mošť od bozonovca/Bodzaszörp

25 dkg in 2 kg cukra, 1/2 litra pa eške 10 literov vodē, 20 lejpi veuki bozonovi rauž, tri limone, 1 kavne žlice salicila in 2 dkg askorbinske kislina (borkösav)

Od 25 dkg cukra karamel naredimo, gorvlegemo s pau litere vodē. 2 kg cukra v malo vodej stopimo, po tistom pa telko vodē cüvlegemo, ka vse vküper 10 liter bau. V tau nütdejemo 20 lejpi veuki bozonovi rauž in od tri limone (citrom) sok in zribano lopinje, salicil in a. kislino. 48 vör njamo počivati, vmejš večkrat zgraužamo. Po tistom precedimo, v glaže vlegemo in dobor zateknemo.

Hilda Čabai

(Tau je pravi recept, nej tisti, šteri je biu v štev. 11.!)
-uredništvo)

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.